

Kriterier for dyrevernerket storskalaproduksjon av slaktekylling

Innholdsfortegnelse

1. Overordnet	2
1.1 Om merkeordningen, og dyr omfattet av merkeordningens kriterier.....	2
1.2 Dispensasjoner og overgangstider.....	2
2. Driftsforhold generelt	2
2.1 Hybrid/rase.....	2
2.2 Håndtering av fugler.....	2
2.3 Kompetanse.....	2
2.4 Velferdsindikatorer.....	2
2.5 Dokumentasjon.....	2
2.6 Planer.....	3
3. Driftsforhold på gård	3
3.1 Kompetanse.....	3
3.2 Dyrevelferdsprogram.....	3
3.3 Dyrevelferdsavvik knyttet til gårdsdriften som oppdages på slakteri.....	3
4. Driftsforhold i husdyrrom	3
4.1 Dyretetthet i innendørs husdyrrom.....	3
4.2 Naturlig dagslys.....	3
4.3 Kunstig belysning.....	4
4.4 Mørketid.....	4
4.5 Luftkvalitet.....	4
4.6 Fôr og drikkevann.....	5
4.7 Miljøberikelser.....	6
4.8 Strø.....	6
5. Plukking før transport og slakt	6
5.1 Forberedelse til plukking, transport og slakt.....	6
5.2 Plukking.....	6
6. Transport	7
6.1 Transporttid.....	7
6.2 Krav til transportør.....	7
6.3 Klimatiske forhold under transport.....	7
7. Slakteri	7
7.1 Generelt.....	7
7.2 Inneklima.....	8
7.3 Lyd- og lysforhold.....	8
7.4 Inspeksjon av fugler og tiltak ved avvik.....	8
7.5 Bedøvelse og avlivning på slakteri.....	8
8. Driftsforhold på rugeri	9
8.1 Generelt.....	9
8.2 Egg.....	9
8.3 Utklekkede kyllinger.....	9
8.4 Transport av daggamle kyllinger.....	10

1. Overordnet

Overordnede verdier i all omgang med levende dyr

- Det bør til enhver tid etterstrebtes et mest mulig stress- og lidelsesfritt liv for dyr i alle deler av produksjonen.
- Det bør legges til rette for positive opplevelser og trivsel for dyr.
- Alle dyr bør håndteres respektfullt og varsomt.
- Enhver tvil vedrørende dyrs velferd bør alltid komme dyrene til gode.
- Alle dyr bør ses på som enkeltindivider med evne til både negative og positive sanseopplevelser.

1.1 Om merkeordningen, og dyr omfattet av merkeordningens kriterier

- 1.1.1 Der det ikke er spesifikke presiseringer, gjelder alle kriterier i merkestandarden både for slaktekylling og foreldre dyr (både oppal- og rugeeggproduksjon) i alle aldersgrupper.
- 1.1.2 Alle langsiktige krav kan regnes som anbefalinger.

1.2 Dispensasjoner og overgangstider

- 1.2.1 Det kan i særlige tilfeller gis dispensasjon fra enkeltkriterier. Dispensasjon innvilges av Dyrevernerket etter søknad, basert på en vurdering av dyrenes totale velferdssituasjon ved dispensasjon, inkludert eventuelle kompenserende tiltak.

2. Driftsforhold generelt

Følgende krav gjelder både for rugeri, gård, under transport og på slakteri.

2.1 Hybrid/rase

- 2.1.1 Det er kun tillatt å benytte hybrider/raser som er godkjent i henhold til merkeordningens positivliste, se vedlegg "Positivliste og godkjenning av hybrider". Andre hybrider kan godkjennes på positivlisten etter søknad, såfremt de oppfyller forutsetningene i vedlegget.

2.2 Håndtering av fugler

- 2.2.1 Fugler skal løftes og bæres forsiktig, og aldri etter vinger, nakke/hode, fjær eller ett bein.

→ Langsiktig krav: Fugler skal aldri bæres eller løftes opp-ned eller etter beina. Håndtering skal foregå etter "tohåndsmetoden", med støtte rundt kroppen og vingene inn mot kroppen, eller alternativ plukkemetode som er like skånsom for dyrene. Det skal ikke løftes eller bæres flere enn to fugler av gangen manuelt.

2.3 Kompetanse

- Langsiktig krav: Enhver person som håndterer eller på annen måte har ansvar for levende fugler tilknyttet merkeordningen skal kunne dokumentere kompetanse for den aktuelle driftsformen. Nærmere spesifikasjoner kommer.

2.4 Velferdsindikatorer

- Langsiktig krav: Det skal utføres og loggføres måling av utvalgte dyrebaserte velferdsindikatorer hos et representativt utvalg av fugler.
- Langsiktig krav: Det skal utføres tråputescoring av levende fugler dersom det ikke blir utført tråputescoring post mortem (for eksempel foreldre dyr).

2.5 Dokumentasjon

- 2.5.1 Driftsenheten skal til enhver tid kunne fremvise all nødvendig dokumentasjon som kreves i henhold til kriteriene i merkestandarden.
- 2.5.2 Alle avvik i rutiner eller uheldige hendelser som påvirker dyrevelferd, samt iverksatte tiltak for å korrigere disse, skal dokumenteres og kunne fremvises.

- 2.5.3 All dokumentasjon skal være ryddig og lett leselig.
- 2.5.4 All dokumentasjon skal oppbevares i minst 3 år.

2.6 Planer

- 2.6.1 Følgende planer skal utarbeides av hver enkelt driftsenhet:
  - a) Plan for metthetsbehov foreldre dyr, punkt 4.6.3.
  - b) Plan for miljøberikelse, punkt 4.7.1.
  - c) Plan for utsortering, punkt 5.1.2.
  - d) Plan for plukking, punkt 5.1.3.
  - e) Plan for klima under transport, punkt 6.3.3.
  - f) Plan for inneklime på slakteri, punkt 7.2.1.
  - g) Plan for kontroll av bedøvelsesprosess, punkt 7.5.4.
  - h) Plan for kontroll av bedøvelseskvalitet, punkt 7.5.6.
- 2.6.2 Planene skal være godt kjent av, og lett tilgjengelig for alle som håndterer eller på annen måte har ansvar for levende fugler.
- 2.6.3 Planene skal gjennomgås og ved behov oppdateres minst én gang årlig.

3. Driftsforhold på gård

3.1 Kompetanse

- 3.1.1 Dyreholder skal dokumentere kurs i dyrevelferd som beskrevet i § 5 i «Forskrift om hold av høns og kalkun». Tidligere kurs og erfaring kan ikke erstatte opplæringen.

3.2 Dyrevelferdsprogram

- 3.2.1 Driftsenheten skal delta i næringens dyrevelferdsprogram for slaktekylling, som beskrevet i § 35 b i «Forskrift om hold av høns og kalkun», uansett hvilken dyretetthet det er i produksjonen, og skal dermed kunne dokumentere:
  - a) Helseovervåkingsavtale
  - b) To årlige veterinære besetningsbesøk
  - c) KSL-revisjon internt og eksternt
  - d) Deltakelse i produksjonskontroll og fothelseprogram
  - e) Eventuell annen dokumentasjon i forbindelse med dyrevelferdsprogrammet

3.3 Dyrevelferdsavvik knyttet til gårdsdriften som oppdages på slakteri

- 3.3.1 Dersom dyreholder bli informert om avvik ved ante mortem eller post mortem kontroll på slakteri som kan nyttes til uheldige forhold i driften, skal det gjøres tiltak. Tiltak skal:
  - a) Loggføres.
  - b) Innrapporteres til slakteri.

4. Driftsforhold i husdyrrom

4.1 Dyretetthet i innendørs husdyrrom

- 4.1.1 Dyretetthet for slaktekylling er maksimalt 30 kg/m².
- 4.1.2 Dyretetthet for foreldre dyr i oppal er maksimalt 9 fugler/m².
- 4.1.3 Dyretetthet for foreldre dyr i rugeeggproduksjon er maksimalt 6 fugler/m².

→ Langsiktig krav: Lavere dyretetthet.

4.2 Naturlig dagslys

Gjelder ikke for foreldre dyr i oppal- og rugeeggproduksjon.

- 4.2.1 Det skal være vinduer som slipper inn naturlig dagslys i huset. Det kan søkes om dispensasjon fra krav til vinduer dersom det er tilgang på vinterhage.
- 4.2.2 Den totale vindusoverflaten skal utgjøre minst 3 % av gulvets totale areal i dyrerommet. For nybygg skal den totale vindusoverflaten utgjøre minst 5 %.
- 4.2.3 Vinduer skal utformes og plasseres på en måte som gir fullt lysinnslipp, uten skarpe lysoverganger eller andre lysforhold som kan øke risiko for skadelig adferd eller ugunstig spredning av fugler i rommet.

- 4.2.4 Det er ikke tillatt å benytte vinduer som blokkerer alt UVA-innslipp av lys.
- 4.2.5 Det skal være mulig å blende vinduene.
- 4.2.6 Vinduer skal ikke tildekkes eller blendes i fuglenes lystid. Blending kan utføres i mørketiden eller i lystiden under særlige omstendigheter når det er nødvendig å redusere innslipp av dagslys av hensyn til dyrevelferd, se vedlegg "Vilkår for blending". Blendingen skal utføres så kort tid som mulig.
- 4.2.7 Blending under særlige omstendigheter skal loggføres med tidspunkt og årsak for blending.

Anbefaling

- Vinduer bør plasseres høyt i rommet for en jevn lysfordeling. Ved lavt plasserte vinduer bør vinduene utgjøre betydelig mer av gulvarealet enn 3 %, for å oppnå gunstig spredning og lysstyrke i rommet.
- Vinduene bør ha en utforming, materiale og plassering som minimerer risiko for trekk, fukt eller overoppheting i rommet.
- Vinduer bør plasseres slik at de ikke kommer i veien for utbygging av vinterhage.
- Vinduer bør kunne blendes gradvis.

- Langsiktig krav: Vinduer til kjønnsmodne foreldredyr i rugeeggproduksjon.
- Langsiktig krav: Vinduer og vinterhage til slaktekylling og kjønnsmodne foreldredyr i rugeeggproduksjon.

4.3 Kunstig belysning

- 4.3.1 All belysning skal ha en spektralbredde på minst 300 nm, inkludert UVA-lys.
- 4.3.2 All belysning skal være flimperfri, eller med en flimmerfrekvens på minst 120 Hz.

4.4 Mørketid

- 4.4.1 Mørketiden skal være minst 7,5 timer ekskludert dimmetid fra dag 7 i innsettet.
- 4.4.2 Det skal være minst 30 minutter dimmetid mellom lys- og mørketid. Dimmingen skal foregå gradvis og jevnt fordelt gjennom hele dimmetiden.

Anbefaling

- Mørketiden bør være på maksimalt 0,5 lux.

4.5 Luftkvalitet

Anbefaling

- Lukket fyringssystem.

4.5.1 Karbondioksid (CO₂)

- a) CO₂ skal måles kontinuerlig fra dag 0 i innsettet.
- b) Det skal benyttes kalibrerte måleinstrumenter.
- c) Målingen skal utføres i samme høyde som fuglenes hode.
- d) Det skal være minst én sensor per husdyrrom og per 400 m² kyllinghus. Ved flere sensorer skal de plasseres på ulike steder i huset.
- e) CO₂-nivået skal ikke overstige 3.000 ppm. Ved avvik fra grenseverdien skal tiltak igangsettes umiddelbart.
- f) Daglig minimums- og maksimumsnivå samt tidspunkter for dette, samt eventuelle tiltak for avvik skal loggføres.

Anbefaling

- Maksimalt 2.500 ppm CO₂ for slaktekylling og foreldredyr i oppal.

- Langsiktig krav: Strengere krav til øvre grense for CO₂ enn dagens krav.

4.5.2 Ammoniakk (NH₃)

- a) NH₃ skal måles minst én gang ukentlig og minst én gang siste dag før produksjonens slutt.
- b) Oppstart av målinger:
  - o Slaktekylling og foreldre dyr i oppal: Dag 21 i innsettet.
  - o Foreldre dyr i rugeeggproduksjon: Dag 7 i innsettet.
- c) Det skal benyttes kalibrerte måleinstrumenter.
- d) Målingen skal utføres i samme høyde som fuglenes hode.
- e) Det skal utføres minst én måling per husdyrrom og per 400 m² kyllinghus. Ved flere målinger skal de utføres på ulike steder i huset.
- f) NH₃ -nivået skal ikke overstige 20 ppm. Ved avvik fra grenseverdien skal tiltak igangsettes umiddelbart.
- g) Alle målte verdier og tidspunkter for dette, samt eventuelle tiltak ved avvik skal loggføres.

Anbefaling

- Maksimalt 15 ppm NH₃ for slaktekylling og foreldre dyr i oppal.

→ Langsiktig krav: Strengere krav til øvre grense for NH₃ enn dagens krav.

4.5.3 Støv

- a) Måling skal utføres minst én gang ukentlig fra dag 14 i innsettet.
- b) Måling skal utføres ved å ta i bruk kalibrerte måleinstrumenter eller manuell måling, se vedlegg "Manuell støvmåling". Andre målemetoder kan godkjennes etter søknad.
- c) Alle målte verdier og tidspunkter for dette skal loggføres.

Anbefaling

- Kalibrerte måleinstrumenter anbefales fremfor manuell måling.
- Anbefalte grenseverdier for støv:
  - o Ved instrumentell måling bør konsentrasjon være under 10 mg/m³ for total mengde støv og under 5 mg/m³ for inhalerbart støv.
  - o Sensorisk vurdering: maksimalt grad 0.
  - o Ved bruk av «dust sheet score» bør støvmengden være maksimalt grad 1:
    - for slaktekylling og foreldre dyr i oppal maksimalt grad B.
    - for foreldre dyr i rugeeggproduksjon maksimalt grad C.
- Ved avvik fra anbefalte grenseverdiene bør tiltak igangsettes umiddelbart.

→ Langsiktig krav: Spesifikke krav til øvre grense for støv.

4.6 Fôr og drikkevann

- 4.6.1 Det skal være spiselig, strukturrikt materiale med høyt fiberinnhold tilgjengelig for alle fugler til enhver tid, så tidlig som mulig i innsettet og senest fra dag 7.
- 4.6.2 Det er ikke tillatt med strømførende metalltråd over fôr- eller vannrekker.
- 4.6.3 For foreldre dyr i oppal- og rugeeggproduksjon skal det foreligge en plan som skal følges for å best mulig ivareta fuglenes metthetsbehov.

Anbefaling

- Strøfôring av helkorn i strøet, eller hele korn/müsli i kraftfôret.

→ Langsiktig krav: Fri tilgang til grovfôr (fiberrikt fôr med næringsverdi) til alle fugler til enhver tid.

4.7 Miljøberikelser

- 4.7.1 Driftsenheten skal ha en plan som skal følges for miljøberikelser. Planen skal inneholde følgende:
- Et oppsett som minimum inneholder elementer som er beskrevet i vedlegg "Minimumsoppsett for miljøberikelser". Planer med oppsett med tilsvarende eller bedre løsninger kan søkes godkjent av Dyrevernerket under forutsetning av at de dekker adferdskravene som er beskrevet i vedlegg "Funksjonskrav til miljøberikelser".
  - Rutiner for å sikre at miljøberikelsene er hygienemessig forsvarlig sikret og ikke medfører risiko for spredning av sykdommer til dyr eller mennesker.
- 4.7.2 Miljøberikelsene skal være tilgjengelig for alle fugler til enhver tid, så tidlig som mulig i innsettet, og senest fra og med dag 7 i innsettet.
- 4.7.3 Miljøberikelsene skal være sikret og vedlikeholdt slik at de til enhver tid er i god stand, oppfyller funksjonskrav og ikke kan medføre risiko for at fuglene skader seg.
- Langsiktig krav: Flere elementer enn minimumsoppsettet.
  - Langsiktig krav: Det skal være brooder til spedfugler.
  - Langsiktig krav: Det skal være romdelere til foreldredyr.

4.8 Strø

- 4.8.1 Minst ett av følgende kriterier skal imøtekommes for strø, senest fra dag 7 i innsettet:
- Heterogent strø: Strøet skal bestå av minst 50 % heterogene partikler.
  - Daglig etterstrøing fra dag 7 i innsettet: Det skal daglig strøs med minst 5 liter strø per 1.000 fugler jevnt fordelt i rommet. Materialet skal være annerledes (annen farge, form og partikkelstørrelse) enn det opprinnelige strøet.
  - Ekstra miljøberikelseskrav: Det skal være minst én ekstra enhet med naturmateriale per 1.000 fugler utover det opprinnelige miljøberikelseskravet. Enheten skal kunne dras utover gulvet av fuglene og det skal være tilgjengelig i hele innsettet fra dag 7.

5. Plukking før transport og slakt

5.1 Forberedelse til plukking, transport og slakt

- 5.1.1 Det skal utføres minst tre tilsyn i løpet de siste 24 timene før plukking, transport og slakt.
- 5.1.2 Dyreholder skal ha en plan som skal følges for utsortering av fugler som er uegnet for transport. Planen skal inneholde beskrivelse av rutiner for utsortering, basert på en nullvisjon for transport av fugler som er uegnet, se vedlegg "Sjekkliste transportegnethet".
- 5.1.3 Dyreholder skal ha en plan som skal følges for å ivareta god dyrevelferd i forbindelse med plukking. Planen skal inneholde konkrete rutiner for den enkelte driftsenhet, som minimum dekker punktene i vedlegg "Plan for plukking".
- 5.1.4 Dersom dyreholder blir informert om avvik på ante mortem eller post mortem kontroll på slakteri som kan knyttes til dårlig rutiner for utsortering eller plukking av fugler, skal dyreholder gjøre tiltak for å bedre rutinene. De nye rutinene skal:
- Snarest mulig inkluderes i planene i henholdvis i punkt 5.1.2. og 5.1.3.
  - Innrapporteres til slakteri
- 5.1.5 Fôr skal være tilgjengelig så lenge som mulig før plukking. Fôr og vann skal under ingen omstendigheter være fjernet fra fuglene tidligere enn 10 timer før forventet slaktetidspunkt. Vann skal alltid være tilgjengelig helt frem til plukkestart.

5.2 Plukking

- 5.2.1 Plukking skal under hele plukkeprosessen overvåkes av en person som har det overordnede ansvaret for dyrevelferden, såkalt "velferdsansvarlig for plukking". Vedkommende skal:
- Sikre at plukkingen utføres i henhold til forskriftskrav, merkestandardens kriterier, og driftsenhetens egen plan for plukking, se punkt 5.1.3.
  - For hver plukking føre en samlet logg med dato og signatur i henhold til punkter i vedlegg «Logg for plukking, transport og slakt».
- 5.2.2 Hver enkelt transportkasse med levende fugler skal være grundig kontrollert for følgende kriterier før overlevering til transportør:
- Kassen er intakt og uskadet.
  - Ingen fugler ligger i ryggeleie/sideleie eller oppå hverandre.

- c) Ingen fuglers kroppsdeler eller fjør sitter i klem, eller på annen måte er i fare for å skades.
  - d) Kassen inneholder ikke fugler som er uegnet for transport, se vedlegg "Sjekkliste transportegnethet".
- 5.2.3 Hver transportkasse som oppfyller alle kriterier i punkt 5.2.2 skal merkes tydelig som godkjent.

Anbefaling

- Ved plukking bør det være tilstrekkelig med plukkere, slik at plukkingen utføres så skånsomt og raskt som mulig.
- Plan for plukking kan baseres på anbefalinger i Animalias «Studiehefte for plukkerlags ansvarlige» fra 2. februar 2017.

6. Transport

Følgende krav gjelder unge eller voksne slaktekyllinger og foreldredyr. Kriterier for transport av daggamle kyllinger er beskrevet i punkt 8.4.

6.1 Transporttid

- 6.1.1 Maksimalt tillatte kjøretid er 4 timer, ekskludert plukking, lasting og lossing.
- 6.1.2 Alle fugler som skal slaktes skal være slaktet innen 8 timer fra plukkestart.

6.2 Krav til transportør

- 6.2.1 Godkjenning og kompetansekrav for transportør og sjåfør som er omtalt i § 5 i Forskrift om næringsmessig transport av dyr, gjelder for transport av fugler på alle reiser, uansett lengde og varighet.
- 6.2.2 Transportør skal sikre at hver enkelt kasse med fugler er kontrollert og merket i henhold til punkt 5.2.3 før lasting.
- 6.2.3 Dersom transportør blir informert om avvik på ante mortem eller post mortem kontroll på slakteri som kan knyttes til dårlige rutiner eller forhold under transport, skal det gjøres tiltak. Tiltakene skal loggføres og innrapporteres til slakteri.

6.3 Klimatiske forhold under transport

- 6.3.1 Transportbil skal være utstyrt med et mekanisk ventilasjonssystem.
- 6.3.2 Ventilasjonssystemet skal være fungerende og i bruk under hele transporten.
- 6.3.3 Transportør skal kunne fremlegge en plan som skal følges med rutiner for å beskytte fugler mot ugunstig vær og klima under lasting, transport og lossing. Planen skal blant annet inneholde spesifikke rutiner på særlig varme og kalde dager, og kriterier for å avvise eller utsette transport.
- 6.3.4 Klimaparametre skal overvåkes under hele transporten og loggføres for følgende parametre:
  - a) Temperatur.
  - b) Relativ luftfuktighet.
  - c) CO₂.
- 6.3.5 Det skal være fungerende alarm med hørbare og synlige signaler for transportør ved avvik på klimaparametrene i punkt 6.3.4.
- 6.3.6 Grenseverdier for avvik på klimaparametre som utløser alarm skal være bestemt før transport.
- 6.3.7 Alle avvik av betydning for dyrevelferd skal loggføres og innrapporteres til både dyreholder og slakteri.

7. Slakteri

7.1 Generelt

- 7.1.1 Levende fugler skal ikke ha innsyn til slaktelinja.
- 7.1.2 Utstyr for manuell avlivning skal til enhver tid fungere optimalt og være tilgjengelig innen maksimalt 10 meter fra fuglenes oppholdssted.

→ Langsiktig krav: Det skal være installert overvåkningskameraer på slakteri.

7.2 Inneklima

- 7.2.1 Slakteriet skal ha en plan som skal følges for å sikre godt inneklima i alle deler av slakteriet der levende fugler oppholder seg. Planen skal som minimum inneholde rutiner for å kontrollere, samt tiltak ved ugunstige forhold, når det gjelder følgende faktorer:
- Temperatur (inkludert rutiner for spesifikke tiltak ved særlig varme og kalde dager).
  - CO₂-nivå
  - Relativ luftfuktighet
- 7.2.2 CO₂-nivå der levende fugler oppholder seg skal ikke overstige 3.000 ppm.

7.3 Lyd- og lysforhold

- 7.3.1 Gjennomsnittlig støynivå der levende fugler oppholder seg skal ikke ligge på over 75 desibel.
- 7.3.2 Belysningen skal være flimmerfri eller med en flimmerfrekvens på minst 120 Hz i alle deler av slakteriet der det befinner seg levende fugler.
- 7.3.3 Oppstillingsrommet skal oppfylle ett av følgende kriterier:
- Blå belysning.
  - Dempet belysning med maksimal lysstyrke på 5 lux.
  - Annen type belysning kan godkjennes etter særlig tillatelse dersom det kan dokumenteres tilsvarende beroligende effekt for fuglene som punkt a eller b.

7.4 Inspeksjon av fugler og tiltak ved avvik

- 7.4.1 I forbindelse med, eller direkte etter lossing skal hver enkelt transportkasse med levende fugler inspiseres grundig for avvik som har betydning for dyrevelferd. Hvert enkelt individ skal kontrolleres visuelt.
- 7.4.2 Alle fugler med avvik i henhold til vedlegg "Ante mortem kontroll på individnivå" skal registreres med nøyaktig antall og klassifisering. Enhver levende fugl med et eller flere av disse avvikene skal umiddelbart avlives.
- 7.4.3 Flokker av fugler med avvik i henhold til vedlegg "Ante mortem kontroll på besetningsnivå" skal avlives snarest mulig og registreres med antall og klassifisering.
- 7.4.4 Alle avvik fra ante mortem kontroll på individ- og flokknivå i henhold til punkt 7.4.2 og 7.4.3 skal rapporteres tilbake til dyreholder, transportør og eventuelt velferdsansvarlig for plukking, dersom dette er en annen enn dyreholder eller transportør.
- 7.4.5 Alle fugler med avvik i henhold til vedlegg «Post mortem kontroll» skal registreres og rapporteres tilbake til dyreholder. Alle avvik som kan ha sammenheng med rutiner for plukking og transport, skal også rapporteres til transportør og velferdsansvarlig for plukking, dersom dette er en annen enn dyreholder.
- 7.4.6 Slakteriet skal registrere alle dyrevelferdstiltak som dyreholder, transportør eller plukkeansvarlig igangsetter på grunnlag av resultater fra ante mortem eller post mortem kontroll på slakteri.

7.5 Bedøvelse og avlivning på slakteri

- 7.5.1 Alle fugler skal rutinemessig bedøves med Controlled Atmosphere Stunning (CAS)-system før avlivning. Unntak er når enkeltindivider må avlives manuelt av særlige årsaker, eller nødsituasjoner der annet backupsystem må tas i bruk.
- 7.5.2 CAS-systemet skal til enhver tid ha fungerende automatisk alarm ved avvik på gasskonsentrasjoner under bedøvelse.
- 7.5.3 Det skal være mulig å inspisere fugler i alle høydenivåer og i alle faser av bedøvelsen.
- 7.5.4 Slakteriet skal ha en plan som skal følges for å kontrollere bedøvelsesprosessen. Planen skal minimum inkludere punkter som er beskrevet i vedlegg "Plan for kontroll av bedøvelsesprosess". Planen skal være godt kjent av den som utfører kontroll av bedøvelseskvalitet.
- 7.5.5 Kontroll av bedøvelsesprosessen skal som et minimum utføres under oppstart, underveis og ved slutt av hvert parti.
- 7.5.6 Slakteriet skal ha en plan som skal følges for å kontrollere bedøvelseskvaliteten. Planen skal som minimum inkludere punkter som er beskrevet i vedlegg "Plan for kontroll av bedøvelseskvalitet".
- 7.5.7 Kontroll av bedøvelseskvaliteten skal som et minimum utføres under oppstart, underveis og ved slutt av hvert parti. Det skal være minst én kontroll ved oppheng og én kontroll etter oppheng.

- 7.5.8 Kontroll av bedøvelsesprosess og bedøvelseskvalitet skal loggføres, både med tidspunkt og om det er utført i henhold til planene i punkt 7.5.4 og 7.5.6.
- 7.5.9 Den som utfører kontroll av bedøvelseskvalitet skal ikke ha andre arbeidsoppgaver når bedøvelseskontroll utføres.
- 7.5.10 Det skal til enhver tid være en person som kontrollerer at alle fugler dekapiteres korrekt. Personen skal ikke ha andre arbeidsoppgaver.
- 7.5.11 Det skal gjøres jevnlig rotasjon av de ansatte for å sikre at hver person som har ansvar for å kontrollere bedøvelse og avlivning ikke blir stående lenger enn 30 minutter på samme post uten avbrudd.

→ Langsiktig krav: Fugler skal bedøves direkte i transportkassene, uten forutgående håndtering eller tømning ut av transportkassene.

8. Driftsforhold på rugeri

Disse krav utgår dersom kyllingene klekkes på gård.

8.1 Generelt

- 8.1.1 Gjennomsnittlig støynivå skal ikke ligge på over 75 desibel der levende kyllinger eller egg over 12 dager oppbevares.

→ Langsiktig krav: Det skal være installert overvåkningskameraer på rugeri.

8.2 Egg

- 8.2.1 Relativ luftfuktighet og temperatur i egglageret skal måles og loggføres daglig.
- 8.2.2 Egg som etter påbegynt inkubasjon ikke klekkes eller ikke er planlagt at skal klekkes, skal avlives med forskriftsmessig godkjent avlivningsutstyr. Unntak gjelder for infiserte egg som man med sikkerhet kan fastslå at ikke inneholder levende embryo.

Anbefaling

- Ikke-inkuberte egg som er eldre enn 10 dager bør destrueres.
- Det bør være lysstimuli av egg under inkubasjon.

8.3 Utklekkede kyllinger

- 8.3.1 Kyllinger skal ikke kunne komme til skade på eller falle ut fra kasser, transportbånd eller inventar tilknyttet dette.
- 8.3.2 Transportbånd skal være kledd med heldekkende gummibånd eller tilsvarende heldekkende mykt og sklisikkert materiale.
- 8.3.3 Transportbånd og inventar tilknyttet dette skal polstres med støtabsorberende materiale alle steder der kylling kan utsettes for støt eller fall.
- 8.3.4 For enhver kylling som ved uhell likevel blir utsatt for fall ut fra transportbånd eller skade skal følgende utføres og loggføres:
  - a) Vurdering av skade og behov for avlivning.
  - b) Tiltak for å hindre gjentakelse.
- 8.3.5 Utsorterte kyllinger som ikke skal videre i produksjon skal avlives snarest mulig, og senest innen 5 minutter.
- 8.3.6 Rom der kyllinger oppholder seg skal oppfylle ett av følgende kriterier:
  - a) Blå belysning.
  - b) Dempet belysning med maksimalt tillatt lysstyrke på 5 lux.
  - c) Annen type belysning kan godkjennes etter særlig tillatelse dersom det kan dokumenteres tilsvarende beroligende effekt for fuglene som punkt a eller b.Unntak gjelder ved opphold på transportbånd og nødvendig belysningsperiode etter vaksinerings.
- 8.3.7 Belysningen i alle deler av rugeriet der kyllinger oppholder seg skal være flimmerfri eller med en flimmerfrekvens på minst 120 Hz.

→ Langsiktig krav: Forbud mot rutinemessig avlivning av friske kyllinger på rugeri.

→ Langsiktig krav: Ernæring og væske skal være tilgjengelig for kyllinger etter klekking.

- Langsiktig krav: Tåklipping av foreldre dyrhaner skal kun utføres ved bruk av adekvat smertelindring.
- Langsiktig krav: Kyllinger skal klekkes ut på gård, uten å transporteres eller flyttes etter klekk.

8.4 Transport av daggamle kyllinger

Følgende gjelder for daggamle slaktekyllinger og daggamle foreldre dyr:

- 8.4.1 Maksimal transporttid er 6 timer, inkludert lasting og lossing
- 8.4.2 Følgende kriterier til transport i kap 5 og 6 gjelder også for transport av daggammel kylling:
  - 5.2.2
  - 5.2.3
  - 6.2.1
  - 6.2.2
  - 6.3.1
  - 6.3.2
  - 6.3.3
  - 6.3.4
  - 6.3.5
  - 6.3.6